

JŪRATĒ APULSKYTĒ

GRAŽUS TAVO DRABUŽĒLIS

Projektinēs veiklos organizavimas mokykloje

LEIDYKLA
Lucilijus

2007

UDK 371.3(072)
Gr-185

Recenzavo: prof. dr. Jonas AMBRUKAITIS, Šiaulių universiteto
Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas,
logopedė metodininkė E. BRINKIENĖ

Redagavo Rūta Bukelskytė-Jurkaitienė
Maketavo Indrė Linkutė
Leidybos vadovė Danguolė Vasiliauskienė

ISBN 978-9955-655-98-5

© Jūratė Apulskytė, 2007
© Leidykla *Lucilijus*, 2007

2007-01-20. 10 leidyb. apsk. l. Tiražas 500 egz. Reg. Nr. 2–375.
Išleido K. J. Vasiliausko leidykla *Lucilijus*, <http://www.lucilijus.lt>
Lyros g. 14–25, LT-78288, Šiauliai.
El. paštas info@lucilijus.lt, tel./faksas (8 41) 59 55 18.
Spausdino UAB „Rašteka“, Spindulio g. 8, Šiauliai.

TURINYS

Pratarmė	4
Projekto „ <i>Gražus tavo drabužėlis</i> “ turinys, išdėstymas	5
Projekto „ <i>Gražus tavo drabužėlis</i> “ etapai	
Pirmasis etapas. <i>Smulkioji tautosaka apie drabužius ir kitas aprangos dalis</i>	8
Antrasis etapas. <i>Aš – Murziukas</i>	14
Trečiasis etapas. <i>Kuo senovėje vilkėjo, avėjo lietuviai</i>	16
Ketvirtasis etapas. <i>H. K. Anderseno pasaka „Nauji karaliaus drabužiai“</i>	19
Penktasis etapas. <i>Pasakų ir ne pasakų labirintas</i>	24
Šeštasis etapas. <i>Batas – purvo brolis</i>	28
Septintasis etapas. <i>Rengiuosi</i>	30
Aštuntasis etapas. <i>Rengiuosi (tęsinys)</i>	33
Devintasis etapas. <i>Drabužių modeliotojai pristato savo darbus</i>	35
Baigiamasis etapas. <i>Klasės laikraščio rengimas</i>	38
Naudota literatūra	39
Siūloma literatūra	40

Pratarmė

Šiandien mokytojui labai svarbu savo veikloje mokėti naudoti ir klasikinius, ir modernius ugdymo metodus, įvertinti, ar taikomi metodai yra priimtini mokiniams, sugebėti apmąstyti savo veiklą, stebėti, ar mokiniai aktyviai įtraukti į ugdymo(si) procesą, ar yra pasiekiamas geriausias veiklos rezultatas ir pan.

Taigi mokykloje yra populiarus *projekto* metodas, kuris mokytojus skatina nuolat tobulintis, kurti naujas idėjas, numatyti ugdymo(si) proceso metodiką, komunikacinės kalbos ir integruoto mokymo kryptis, žinių perteikimo etapus ir kt.

Šio leidinio tikslas – pedagogams pristatyti į vaiko asmenybės ugdymą orientuotą projektinę veiklą, kurios dalyviai – vyresnės pradinės klasės mokiniai ir mokytojas, kaip ugdymo(si) proceso partneris, padėjėjas ir organizatorius, informacijos teikėjas.

Dalyvaudami projekte mokiniai pastebi savo gebėjimus ir natūraliai plėtoja kalbą, turtina, tikslina žodyną, koreguoja žodžių kaitymą, derinimą, sakinių formulavimą, mokosi tiksliai ir sklandžiai reikšti norimas mintis, tiksliai parinkti žodžius, posakius, mokosi savarankiškai.

Leidiny s skiriamas pradinio ugdymo pedagogams, specialiesiems pedagogams ir logopedams. Kiekvienas pedagogas gali kūrybiškai naudotis pateiktu mokomuoju, pažintiniu, saviraiškos, kalbinio bendravimo gebėjimų plėtotės projektu „*Gražus tavo drabužėlis*“.

PROJEKTO „GRAŽUS TAVO DRABUŽĖLIS“ TURINYS, IŠDĖSTYMAS

Projekto turinio pateikimo tvarką nulėmė L. Lukošūnienės projektų rinkinys „*Mokomės bendrauti*“ (2000, p. 5, 35): *problema, kontekstas, forma, dalyviai, tikslai, įgyvendinimas, trukmė, organizavimo sąlygos, įvertinimas*. Projekto turinį apima įvairios mokomųjų dalykų pamokos ir nepamokinė veikla mokykloje. Kai kurios pamokos siejamos su pradinių klasių lietuvių kalbos mokomąja medžiaga. Projekte panaudojamos visos kalbinės veiklos rūšys: *kalbėjimas, klausymas, skaitymas, rašymas ir kūrybinė veikla*.

Šioje edukacinėje veikloje yra orientuojamasi į tradicinių ugdymo metodų derinimą su aktyvaus mokymo(si) metodų ar jų elementų taikymu.

Projekto renginių trukmė priklauso nuo pasirinktos renginio formos, mokinių turimos asmeninės patirties, darbo įgūdžių, kaip jie gerai pažįsta bei supranta save, kaip moka pasinaudoti pateikta ir pačių surinkta informacija, kaip gerai yra pasiruošta renginiams.

Problema

Mokiniais nelengva bendrauti, kai reikia taisyklingai pavadinti drabužius ir su jais susijusius atitinkamus veiksmus, tinkamai parinkti ir vartoti šią leksiką. Dažnai vienu ir tuo pačiu žodžiu vadina kelis drabužius ar su jais susijusius skirtingai atliekamus veiksmus, vartoja svetimybės.

Be to, mokiniai menkai žino lietuvių tautos aprangos tradicijas, istoriją. Jie norėtų sužinoti, kaip žmonės rengdavosi ir ką audavosi senovėje, paanalizuoti, kaip keitėsi apranga ir apavas per laiką.

Kontekstas

Mokiniai mokykloje ar po pamokų yra pamėgę vilktis sportinę aprangą, mėvėti sportbačius, be to, jie ne visada rengiasi tvarkingai, skoningai.

Mokytojas nori mokiniams patarti, pamokyti juos, kaip tinkamai ir tvarkingai rengtis, tarpusavyje derinti turimus drabužius, avalynę.

Su mokiniais kalbant apie aprangą ir apavą, ugdomi jų kalbiniai gebėjimai.

Forma

Įvairios popietės, literatūrinis teismas, literatūros kūrinio analizė, žaidimas, pamokos, kūrybinis darbas, klasės laikraščio rengimas.

Dalyviai

Mokytojas ir vyresnės pradinės klasės mokiniai.

Tikslai

Projektine veikla siekiama, kad mokiniai atkreiptų dėmesį į savo aprangą ir apavą, pastebėtų gražios aprangos pavyzdžius, pratintųsi tinkamai rengtis, ausis, pasirengtų kalbiniam bendravimui, išmoktų kalbos etiketo ir visa tai gebėtų taikyti gyvenimiškose situacijose, todėl šioje veikloje siekiama socialinių, pažintinių, dorovinių tikslų: *turtinti ir tikslinti žodyną gyvenime dažnai vartojama leksika; mokyti dialoginės kalbos; mokyti išsakyti ir pagrįsti savo nuomonę; suteikti žinių, kaip senovėje rengdavosi ir ką audavosi lietuviai; supažindinti su drabužių puošimo detalėmis; skatinti skaityti pasakas, eilėraščius, minti mįsles; domėtis lietuvių tautosaka; mokyti liaudies žaidimų; skatinti kūrybiškumą, saviraišką; formuoti tvarkingumo įgūdžius; mokyti tinkamai pasirinkti drabužius pagal situaciją ir galimybes; parengti klasės laikraštį.*

Visuose projektinės veiklos etapuose nuolat skatinama tobulinti kalbinius gebėjimus, komunikacinę kompetenciją. Kartu ugdomas iniciatyvus, kritiškai mąstantis žmogus.

Įgyvendinimas

Projektas „*Gražus tavo drabužėlis*“ organizuojamas etapais. Kiekvieno etapo tema, veikla ir jos forma įvairios.

Pirmausia sužadinamas mokinių domėjimasis tema. Skatinama naudotis žodynais, enciklopedijomis, mokoma atrinkti informaciją iš leidinių, ją užsirašyti tam skirtame užrašų sąsiuvinyje, drąsiai išsakyti savo nuomonę, argumentuotai diskutuoti, kuo daugiau sužinoti apie drabužius ir apavą.

Pirmajame projektinės veiklos etape organizuojama popietė „*Smulkioji tautosaka apie drabužius ir kitas aprangos dalis*“, antrajame – literatūrinis teismas „*Aš – Murziukas*“, trečiajame – popietė „*Kuo senovėje vilkėjo, avėjo lietuviai*“, ketvirtajame – H. K. Anderseno pasakos „*Nauji karaliaus drabužiai*“ analizė, penktajame – žaidimas tema „*Pasakų ir ne pasakų labirintas*“, šeštajame – žaidimų popietė „*Batas – purvo brolis*“, septintajame ir aštuntajame – lietuvių kalbos pamokos tema „*Rengiuosi*“, devintajame – kūrybinis darbas „*Drabužių modeliotojai pristato savo darbus*“, baigiamajame – *klasės laikraščio rengimas*.

Trukmė

Projektui „*Gražus tavo drabužėlis*“ įgyvendinti pasirenkama apie tris mėnesius.

Organizavimo sąlygos

Projektinės veiklos laikotarpiu jos dalyviai aktyviai lankosi mokyklos bibliotekoje, skaito literatūrą, ieško reikiamų žinių įvairiuose žodynuose, enciklopedijose, žurnaluose – taip ruošiasi projekto etapams.

Įvertinimas

Po kiekvieno projekto etapo su mokiniais pakalbama, pasidalijama patirtais išpūdžiais, pasiūloma aprašyti labiausiai patikusias akimirkas. Taip ruošiamasi paskutiniajam projektinės veiklos etapui – klasės laikraščio rengimui.

Pasibaigus projektinei veiklai mokytojas turi kontroliuoti mokinių kalbą, atkreipti dėmesį į jų dėvimus drabužius ir apavą ir, jei reikia, patarti, pagirti. Svarbu stebėti, kaip keičiasi mokinių požiūris į savo drabužius ir apavą, ką *vilki, mūvi, avi, dedasi* (t. y. kaip jie suvokia žodžių *vilktis, mūvėti, autis, dėtis* ir pan. vartojimo reikšmę).

PROJEKTO „GRAŽUS TAVO DRABUŽĖLIS“ ETAPAI

Pirmasis etapas

SMULKIOJI TAUTOSAKA APIE DRABUŽIUS IR KITAS APRANGOS DALIS

Organizuojama popietė tema „*Smulkioji tautosaka apie drabužius ir kitas aprangos dalis*“, kurioje mokiniai skatinami domėtis viena iš smulkiosios tautosakos rūšių – mįslėmis.

Plečiamas žodynas drabužių ir kitų aprangos dalių pavadinimais (*pėdkelnės, kelnės, trumpikės, glaudės, palaidinė, marškiniai, marškinių apykaklė, pižama, pirštuota pirštinė, kepurė, (bato) liežuvis, basutės, vėrinys*) ir tikslinama šių žodžių vartojimo reikšmė.

Popietėje vyrauja žodiniai (aiškinamasis pokalbis), vaizdiniai (demonstravimas, savarankiškas stebėjimas) ir kūrybiniai (kūrybinis darbas, mokymasis bendradarbiaujant) metodai. Mokiniai mokosi dirbti grupėmis ir grupėse, tardamiesi, bendradarbiaudami su kitais, o tai ugdo draugiškus tarpusavio santykius, savitarpio pagalbos jausmą, poreikį kalbėti.

Popietės dalyviams pateikiamos mįslės, du vokai su užšifruotais ant jų žodžiais, du kryžiažodžiai tema „Drabužiai“, skrituliukų kelias atliktoms užduotims žymėti. Pasiūlomos „Ežiukų“ ir „Meškiukų“ emblemos. Priemonės: rašikliai, flomasteriai, raudonos nykštukų kepurės, skirtos apdovanoti mokiniams.

Ižanga

Mokiniai pasiskirsto į dvi homogenines grupes – kiekvienoje po septynis. Grupės išsirenka kapitonus ir dailininkus, pasirenka grupių emblemas, kurias prisisega kairėje krūtinės pusėje, ir susėda aplink stalą.

Žadinimas. Įtraukimas į darbą

Pradžioje aptariami darbo tikslai, užduočių atlikimo seka. Mokiniai sužino, kad pirmiausia privalės įminti mįsles, kurias ras vokuose. Po to iš duotų raidžių, kurios bet kokia tvarka užrašytos ant voko kvadratuose, turės sudėti žodžius (drabužių pavadinimus) ir juos vartoti patiems kuriant mįsles ar minkles. Pačių sukurtas mįsles ar minkles galės pateikti kitai grupei įminti. Pabaigoje spręs kryžiažodžius tema „Drabužiai“.

Raiškiai skaitomas K. Kubilinsko eilėraštis „Netvarkingas Domininkas“ (1969, p. 62). Prieš skaitymą mokiniams pateikiama užduotis – įsiminti eilėraštyje minimų drabužių pavadinimus. Laisvo pokalbio metu mokiniai pasako drabužių pavadinimus ir apibūdina jų paskirtį.

*Oi, koks vaikas netvarkingas
Nevaleika Domininkas:
Kelnės kiauros, veidas juodas,
Nosies galas degutuotas.
Be sagų jo palaidinė,
O kepurė kaip kempinė –
Suglamžyta,
Suvelta,
Sudraskyta,
Sutepta...
Oi, sunku, labai sunku
Su tepliorium berniuku!
Jei sutiksit tokį vaiką,
Rašaluotą nevaleiką,
Trinkit, trinkit jį šiurkščiais
Ašutiniais šepėčiais!*

Savarankiškas darbas grupėmis

Išdalijami vokai su užduotimis. Prisimenama pirmoji užduotis. Kiekvienai grupei pateikiama įminti po dešimt mįslių. Grupės ją atlieka ir pristato savo darbo rezultatus. Suskaičiuojami surinkti taškai ir pasirinkta spalva spalvinami skrituliukai piešinyje (prie lentos ateina išrinktas grupės dailininkas ir spalvina tiek skrituliukų, kiek įminė mįslių: 1 teisingai įminta mįslė – 1 taškas).

Mįslės, pateiktos mokiniams
(Andrijanova, Vilkienė, 1990)

1. *Dieną vaikščioja, naktį žiopso.* (Batai)
2. *Geltonas žaltas aplink kaklą apsvyniojęs.* (Karoliai)
3. *Kai giedra, jo nėra – kiūto kur kamputy. Kai lietus, išdidus vaikšto pasipūtęs.* (Skėtis)
4. *Du ratukai, du galiukai, vidury tvakst.* (Žirkklės)

5. *Kiaulė švino, uodegėlė lino.* (Adata su siūlu)
6. *Kojos ant ausų, galva ant nosies.* (Akiniai)
7. *Eik, sesute, vienu keliu, o aš eisiu kitu keliu, susieisim kryžkelėje.*
(Juostos galai)
8. *Seno seneliuko plieno kailinukai, linų uodega.* (Adata ir siūlas)
9. *Šulinys be dugno.* (Žiedas)
10. *Pykšt pokšt ant lentos, kybur vybur ant tvoros.* (Skalbiniai)
11. *Maža mergelė visą pasaulį aprenčia.* (Adata)
12. *Kiek dygsnių reikia pasiūtiems marškiniams?* (Nė vieno)
13. *Mėsininkas žiūri pro audėjo langą.* (Baltiniai suplyšę)
14. *Pakulinėj balaitėj nuklimpo kumelaitė. Dvi sesutės traukia, dvi laukia.*
(Siuva)
15. *Kas turi – du turi, kas neturi – nė vieno neturi.* (Batai)
16. *Ant nosies sėdi, kojas už ausų laiko.* (Akiniai)
17. *Giedroje – kertėj stovi, o kai lyja – lauke vaikštinėja.* (Skėtis)
18. *Mėsos darželis, aukso tvorelė.* (Žiedas)
19. *Dieną kaulus nešioja, naktį po suolu nakvoja.* (Batai)
20. *Penki tvartai vienos durys.* (Pirštuota pirštinė)

Prisimenama antroji užduotis. Pasinaudodamos J. Paulausko, G. Kirvaičio „Pradinukų žodynu“ (1993, 8 žodžių grupė), mokinių grupės atlieka antrąją užduotį. Sukurtas mįslės ar minkles grupių kapitonai perskaito. Taip jas pateikia įminti priešininkų komandai. Suskaičiuojami surinkti taškai (3 žodžiai, 3 mįslės su šiais žodžiais – 3 taškai) ir kita spalva grupių dailininkai spalvina skrituliukus piešiniuose.

Prisimenama trečioji užduotis. Grupės ją atlieka. Kapitonai pristato savo grupės darbo rezultatus. Suskaičiuojami surinkti taškai ir trečia pasirinkta spalva grupių dailininkai spalvina skrituliukus piešiniuose.

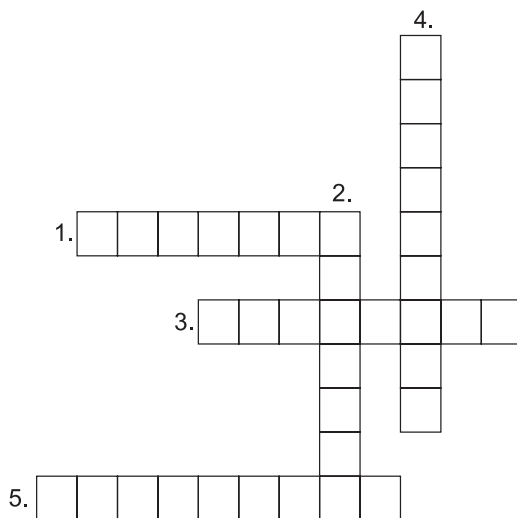
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">E K</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">U P</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">R È</td></tr> </table>	E K	U P	R È		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">I M</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">P Ž</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">A A</td></tr> </table>	I M	P Ž	A A
E K								
U P								
R È								
I M								
P Ž								
A A								
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; display: inline-block;">KŪRYBINIS DARBAS</div>								
1. _____ 2. _____ 3. _____	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">A I I Š</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">I A</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">M</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">K N R</td></tr> </table>		A I I Š	I A	M	K N R		
A I I Š								
I A								
M								
K N R								

(Kepurė, pižama, marškiniai)

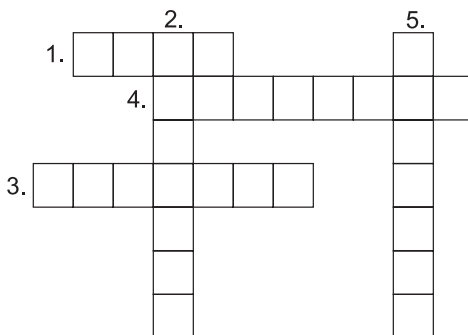
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">U K</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">È S</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">L N E</td></tr> </table>	U K	È S	L N E		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">I A I</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">L K I</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">A N I</td></tr> </table>	I A I	L K I	A N I
U K								
È S								
L N E								
I A I								
L K I								
A N I								
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; display: inline-block;">KŪRYBINIS DARBAS</div>								
1. _____ 2. _____ 3. _____	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="text-align: center;">A A K</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">L S K</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">R I A</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">Š T I</td></tr> </table>		A A K	L S K	R I A	Š T I		
A A K								
L S K								
R I A								
Š T I								

(Suknelė, kailiniai, kaklaraištis)

1 pav. Vokų su kūrybinėmis užduotimis pavyzdžiai

1. Maunamos ant kojų.
2. Moterų, mergaičių drabužis.
3. Drabužio dalis apie kaklą.
4. Trumpos apatinės kelnaitės.
5. Kojinės kitaip.

1. Prie drabužio siuvamas dirbinys su skylute.
2. Maudymosi kelnaitės.
3. Vasariniai bateliai.
4. Batelio dalis.
5. Berankovis drabužis.

2 pav. Kryžiažodžių „Drabužiai“ pavyzdžiai

Apmąstymas

Suskaičiuojami nuspalvinti skrituliukai piešinyje. Paaiškėjus grupei nugalėtojai, jos nariai pasveikinami ir apdovanojami nykštukų kepurėmis.

Su mokiniais pakalbama apie tai, kas popietėje labiausiai patiko. Savo išpūdžius pasiūloma užrašyti.

KAPITONAS

DAILININKAS

SVEIKINAME!

Čia puikiai išsprendėte kryžiažodį!

Čia įminėte visas mįsles!

Čia sukūrėte puikių mįslių!

Surink 14 taškų ir dovanų gausi

KAPITONAS

DAILININKAS

SVEIKINAME!

Čia puikiai išsprendėte kryžiažodį!

Čia įminėte visas mįsles!

Čia sukūrėte puikių mįslių!

Surink 14 taškų ir dovanų gausi

3 pav. Skrituliukų kelio piešinio atliktoms užduotims žymėti pavyzdžiai

Antrasis etapas

AŠ – MURZIUKAS

Lietuvių kalbos pamokoje organizuojamas literatūrinis teismas tema „Aš – Murziukas“ pagal to paties pavadinimo tekstą iš E. Marcelionienės, V. Plentaitės 3 klasės vadovėlio pirmosios knygos (1994, p. 54–55).

Svarbiausias darbas – tinkamai pasiruošti teismui, kuriame Murziuką reikės nuteisti ar išteisinti. Pasiskirstoma vaidmenimis: vieni – kaltintojai, kiti – gynėjai, teisėjai, o dar kiti – liudytojai (jų daugiausia).

Kaltintojai skaito tekstą ir kuria kaltinimus, kuriais apkaltins Murziuką. Gynėjai gerai išanalizuoja teksto turinį, užsirašo svarbiausias teksto mintis ir surinktą informaciją pasižymi užrašų sąsiuvinuose. Liudytojai išsamiai susipažįsta su tekstu, kad galėtų sėkmingai dalyvauti literatūrinio teismo procese.

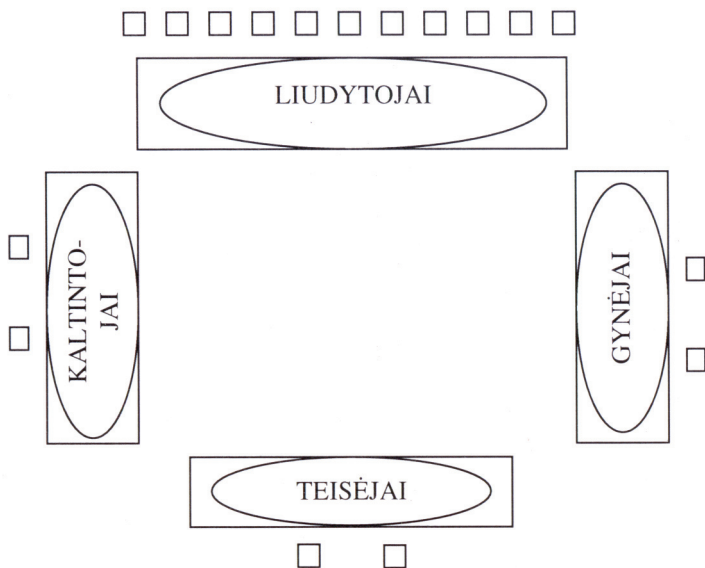
Taip mokiniai pradeda planuoti savo veiklą pamokoje, sustiprėja jų motyvacija ir jie geriau supranta mokymosi, savo vaidmenų atlikimo pamokoje tikslą. Geras pasirngimas teismui skatina mokinius drąsiai reikšti savo nuomonę, ją pagrįsti pavyzdžiais, o tai sėkmingai ugdo laisvą, kritinį mąstymą (pamokoje apsvarstomi įvairūs požiūriai, puoselėjama pagarba mažumos nuomonei, mokoma suvokti kūrinio prasmę).

Plečiamas žodynas Murziuko aprangos dalių pavadinimais (*frakas, cilindras (aukšta, kieta vyriška skrybėlė), frako atlapo auselė, aukšta apykaklė, ilgomis siauromis nosimis batukai*) ir mokomasi juos vartoti dalyvaujant literatūriniame teisme.

Šiai edukacinei veiklai būdingas reikalingos informacijos rinkimas, žodiniai metodai ir kūrybinis teksto skaitymas. Pamokoje naudojamos priemonės: pastatomos lentelės su žodžiais „Kaltintojai“, „Gynėjai“, „Liudytojai“, „Teisėjai“; karūnos ir apsiaustai teisėjams; tekstas „Aš – Murziukas“.

Ižanga

Su mokiniais aptariama darbo eiga, pasiaiškinama sėdėjimo klasėje tvarka, suolų išdėstymas. Pagal savo anksčiau pasirinktus vaidmenis mokiniai susėda į vietas prie stalų, ant kurių padėtos kortelės su žodžiais: „Kaltintojai“, „Liudytojai“, „Gynėjai“, „Teisėjai“.

4 pav. Suolų išdėstymas klasėje literatūrinio teismo metu

Literatūrinis teismas

Klasėje mokiniams sudaroma galimybė pabūti teisėjais, kaltintojais, gynėjais, liudytojais.

Du teisėjai, įžengę pro duris į klasę, skelbia pamokos temą ir tikslą. Geras mokinių pasirengimas teismui leidžia jiems savarankiškai atlikti savo vaidmenis.

Kaltintojai nuolat kaltina Murziuką, kad *jis nešioja madingą cilindrą ir fraką, smailius ilgomis siauromis nosimis batus, kad vienoj aky laiko įsikišęs stikliuką, nešioja lazdele, su kuria gali ką nors primušti, kad į frako atlapo auselę įsikiša didelę spygliuotą rožę ir gali susibadyti ar kitą sužeisti, kad, kai eina į svečius, dėvi tą patį cilindrą, fraką, užsideda aukštą baltą apykaklę, kad nešasi tą pačią puošnią lazdele, avi tuos pačius madingus batus, aky laiko stikliuką, kad jis, Murziukas, giriasi ir vadina save protingiausiu, vikriausiu, gabiausiu, kad yra puošėiva ir tuščiagalvis, kad švarkas žeme velkasi, kad mosikuoja lazdele, kad nuolat vaikšto ir giriasi, o žvėreliai nori pailsėti ir dieną, kad nešioja ilgus plaukus* ir t. t.

Gynėjai pasinaudoja surinkta informacija ir gina Murziuką, girios žmogeliuką, savo argumentuotais teiginiais, akcentuodami kūrinio veikėjo *protą, sumanumą, išradingumą, tvarkingumą, stilingumą* ir *drąsą*.

Liudytojai papildo, argumentuoja, liudija ir gina Murziuką, taip padėdami gynėjams.

Apmąstymas

Teisėjai, paskelbę pertrauką, išeina iš klasės pasitarti. Gerai nusiteikę mokiniai laukia sprendimo. Grįžę teisėjai skelbia savo sprendimą: „Mes nusprendėme, kad kaltintojams nepavyko apkaltinti Murziuko. Gynėjai ir liudytojai išteisina Murziuką. Jis nekaltas.“

Po pamokos tvyro gera nuotaika. Mokiniai išgyvena pasitenkinimą, nes nugalėjo sunkumus. Už aktyvų dalyvavimą apdovanojami šokoladiniais medaliais. Pakalbama, kas jiems patiko. Pasiūloma laisvalaikiu savo išpūdžius apie literatūrinį teismą parašyti į klasės laikraštį.

Tokia darbo forma ugdo mokinių pasitikėjimą, poreikį kalbėti, ginti savo pažiūras, moko vertinti savo ir kitų požiūrį, plečia žodyną, lavina vaizduotę ir kūrybiškumą, skatina aktyvų dalyvavimą veikloje, domėtis profesijomis.

Trečiasis etapas

KUO SENOVĖJE VILKĖJO, AVĖJO LIETUVIAI

Klasėje organizuojama popietė tema „*Kuo senovėje vilkėjo, avėjo lietuviai*“, kurioje siekiama suteikti žinių, kaip senovėje rengdavosi ir ką audavosi lietuviai, kokius nešiojo papuošalus. Norima aptarti tautinių drabužių savitumą, jų susikūrimo istoriją, taip pat kas skatina mokinius domėtis žmonių apranga ir apavu senovėje. Tema integruojama su pasaulio pažinimo ir dailės pamokomis.

Plečiamas žodynas papuošalų, drabužių ir apavo pavadinimais: *viršutiniai, apatiniai, kasdieniai, šventiniai, specialieji, apeiginiai drabužiai; vyžos, naginės, klumpės; galvos apdangalas; sarašanas, palaidinė su aukštu ir uždaru kaklu, sermėga, trinyčiai, švarkas, marškiniai, liemenė, plačios kelnės, susiaučiamas chalatas, sijonas, prijuostė, juosta; segės, smeigtukai.*

Integruoto mokymo metodais siekiama atskleisti popietės temą bei įvertinti kalbinės (klausymo, kalbėjimo) ir kūrybinės veiklos įgūdžius. Pasirenkami žodiniai (mokyklinė paskaita, pokalbis), vaizdiniai (demonstravimas), „minčių lietaus“ metodai. Mokinių veikloje vyrauja savarankiškas kūrybinis darbas – tema iliustruojama piešiniais, o tai lavina kūrybinį mąstymą, skatina saviraišką.

Mokyklinėje paskaitoje žodinė informacija derinama su vaizdine (aiškinamasis iliustracinis metodas), todėl jos metu panaudojami įvairiose epochose dėvėtų drabužių pavyzdžiai (piešiniai) (Lietuviškoji tarybinė enciklopedija, 1978, p. 152–154), lietuvių tautinių drabužių pavyzdžiai (Bareikytė, 1997, p. 46–47); tikros vyžos, naginės, klumpės. Priemonės: piešimo lapai, pieštukai, trintukai, flomasteriai.

Įtraukimas į darbą

Edukacinė veikla pradedama mokykline paskaita, kurioje kalbama šiomis temomis:

- pirmieji drabužiai iš žvėrių kailių, medžių lapų, žievės, plunksnų;
- kada atsiranda moteriški ir vyriški drabužiai;
- apdaras – luomo ar pareigybės skiriamasis požymis;
- kasdieniai, šventiniai ir apeiginiai drabužiai;
- liaudies drabužiai tautybių formavimosi laikotarpiu;
- drabužių forma ir puošyba;
- senovės egiptiečių, graikų, romėnų, kitų Europos tautų drabužiai iki XX a. pab. dailininkų piešiniuose.

Prasmės suvokimas

Organizuojamas pokalbis apie IX–XIII a. Lietuvos gyventojų drabužius ir apavą, tautinių drabužių susikūrimą. Pasirenkamas „minčių lietaus“ metodas. Mokiniai nurodo jiems žinomą šio laikotarpio aprangą ir apavą (žodžiai užrašomi lentoje). Prisimenamos mokyklinės paskaitos temos.

Kalboje vartojami drabužių pavadinimai, panaudojami lietuvių tautinių rūbų pavyzdžiai (piešiniai). Taip turtinama gyvenimiškoji patirtis.

Kūrybinis darbas

Dailės pamokoje mokiniams pasiūloma patirtus išpūdžius išreikšti piešiniais. Mokiniai piešia senovės lietuvių aprangą, apavą ir papuošalus.

Apmąstymas

Klasėje surengiama piešinių parodėlė. Pasidžiaugiama gražiais, spalvingais mokinių piešiniais, tiksliai atspindinčiais to meto aprangą. Pasikalbama apie tai, kas labiausiai patiko, ir pasiūloma laisvalaikiu parašyti savo išpūdžius į klasės laikraštį.

5 pav. Liaudies drabužių pavyzdžiai mokinių piešiniuose

Ketvirtasis etapas

H. K. ANDERSENSO PASAKA „NAUJI KARALIAUS DRABUŽIAI“

Tema integruojama lietuvių kalbos ir dailės pamokose. Integruoto mokymo metodais lietuvių kalbos pamokoje darbas organizuojamas mokant savarankiškai ieškoti pasakos prasmės ir rasti savąjį pasakos supratimą, jį plėsti klausantis kitų, o dailės pamokoje – atliekant kūrybinį darbą. Pasakos turinys nėra sudėtingas, todėl sėkmingai žadinamas mokinių smalsumas, kritinis mąstymas, jausmai. Įgyjama žinių apie rašytoją, jo kūrybą, skatinamas domėjimasis.

Mokinių kalba turtinama pasakos žodžiais: *gražiai apsitaisęs, audėjai audžia audeklą, dirba pyškėdami tuščiose staklėse* ir pan. Žodynas plečiamas žodžiais: *audimo staklės, baldakimas, šleifas*. Tikslinama žodžių *švarkas, kelnės, apsiaustas* reikšmė.

Edukacinėje veikloje vyrauja mokymosi bendradarbiaujant metodas, mokiniai atlieka kūrybinį darbą – pagal pasaką piešia paveikslukų seriją. Pasirenkami žodiniai (pasakojimas, pokalbis, diskusija), aktyvaus mokymo(si) metodai („proto šturmas“ poromis, „tinklo nėrimas“, penkiaeilio kūrimas), lavinantys kritinį mąstymą. Įvertinami kalbinės veiklos (klausymo, kalbėjimo, skaitymo, rašymo) įgūdžiai.

Mokinių veikloje vyrauja savarankiški praktiniai darbai.

Veiklai reikalinga: H. K. Anderseno pasaka „Nauji karaliaus drabužiai“ (Andersen, 1984, p. 145–149), rašytojo autoportretas, Europos žemėlapis, „tinklo nėrimo“ pavyzdžiai ant balto popieriaus lapo grupelėms, klausimai apie rašytoją lentoje, rašikliai.

Įžanga

Darbo pradžioje pasirūpinama, kad kiekvienas ketinamą analizuoti pasaką turėtų ir perskaitytų. Pasiūloma apsilankyti bibliotekoje ir savarankiškai pasidomėti rašytojo biografija. Surinktą informaciją pasiūloma užsirašyti užrašų sąsiuvinuose. Taip pradedama ruošti pasakos analizei.

Žadinimas

Lietuvių kalbos pamokoje išsiaiškinami tikslai, pasakoma, kad skaitoma H. K. Anderseno pasaka „Nauji karaliaus drabužiai“, ieškoma atsakymų į raštu pateiktus klausimus, kalbama apie pasakos autoriaus gyvenimą, jo kūrybą. Mokiniais pasiūloma susėsti poromis.

Besirengiant skaityti ir analizuoti pasaką, išbandomas penkiaeilio kūrimo metodas.

Mokiniai supažindinami su penkiaeilio rašymo taisyklėmis:

- pirmoje eilutėje – žodis nusako temą,
- antroje eilutėje – žodžiai apibūdina rašytoją,
- trečioje eilutėje – žodžiai apibūdina rašytojo veiklą,
- ketvirtoje eilutėje – žodžiai apibūdina rašytojo asmenybę,
- penktoje eilutėje – žodžiai papildo temos apibūdinimą.

Mokiniai sukuria penkiaeilį:

Andersenas.

Neturtingas, vienišas.

Keliavo, vaidino, rašė.

Išvyko į Kopenhagą.

Pasakų tėvas.

Prasmės suvokimas: įdėmus pasakos skaitymas ir analizė

Pereinama prie komunikavimo su tekstu ir autoriumi. Pasaka skaitoma visų: vienų garsiai, kitų tyliai. Mokiniai pieštuku pasižymi, kas nesuprantama ir kas pasirodo įdomu. Pasižymėta informacija pateikiama žodžiu, prasideda diskusija.

Siekiant išsiaiškinti, kaip mokiniai supranta pasaką, ir paskatinti juos apmąstyti pagrindines šio kūrinio idėjas, raštu pateikiami klausimai. Mokinių paprašoma atsakymus užrašyti:

1. Kokie pasakos žodžiai ar sakiniai pasako, kad H. K. Andersenas kalba kaip tikras pasakininkas?
2. Apie ką ši pasaka?
3. Kokia ji?
4. Iš ko H. K. Andersenas pasakoje pasišaiपो?
5. Kaip skamba žmonių minioje vaiko ištarti žodžiai: „Žiūrėkit, karalius visai nuogas!“?
6. Kam skirta pasaka: vaikams ar suaugusiesiems? Parašykite, kodėl taip manote.
7. Kokia pasakos pabaiga?
8. Kaip kitaip pavadintumėte šią pasaką?
9. Kokių klausimų kilo perskaičius pasaką?

Darbas vyksta bendradarbiaujant porose: mokiniai ieško atsakymų, tariasi tarpusavyje ir juos surašo. Po to atsakymus pristato vieni kitiems, parodo, kaip suprato pasaką.

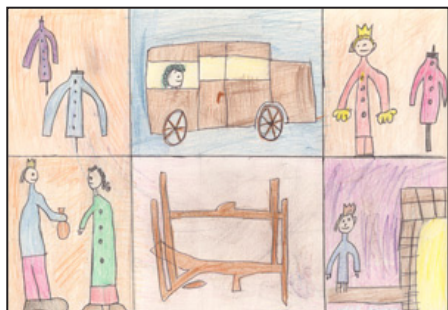
Apmąstymo užduotys

Dailės pamokoje mokiniams pasiūloma pagal pasaką nupiešti paveikslėlių seriją. Suorganizuojama kūrybinių darbų parodėlė. Mokiniai kalba apie tai, kas jiems patiko labiausiai, ką galėtų papasakoti bendraamžiams.

Visa tai padeda mokiniams geriau suvokti pasaką.

Savo refleksijas mokiniams pasiūloma išreikšti raštu, t. y. patirtus išpūdžius, įdomiausias darbo akimirkas aprašyti ir pateikti klasės laikraščiu – paskutiniajam projektinės veiklos etapui.

Daroma išvada, kad H. K. Anderseno pasaka „Nauji karaliaus drabužiai“ nepateikia vienareikšmių atsakymų. Kiekvienas skaitytojas pasakos prasmę suvokia savaip, supratimas priklauso nuo jo amžiaus, patirties, mąstymo lygio, socialinės padėties.

7 pav. Mokinių kūrybiniai darbai –
paveikslėlių serijos pagal H. K. Anderseno pasaką
„Nauji karaliaus drabužiai“

Penktasis etapas

PASAKŲ IR NE PASAKŲ LABIRINTAS

Su mokiniais organizuojamas žaidimas „*Pasakų ir ne pasakų labirintas*“, kuriuo norima juos paskatinti skaityti pasakas. Žaidimo metu mokiniai gali pasitikrinti savo žinias.

Turtinamas mokinių žodynas posakiais: *senovinis statinys, šilko kurpelės, apsitaisė drapanomis, brūžina klumpėmis į plytas, korpės kietos, visiškai nedyla, užsitraukė priedangą, apsitaisė drabužiais, apsitaisė drapanomis* ir pan. Toliau aiškinamasi žodžių *marškiniai, marškinių rankovė, megztinis, trumpos ir ilgos kojinės, bateliai, kurpelės, suknelė, kepurė, skrybėlaitė* reikšmė.

Žaidime vyrauja žodiniai (pasakojimas, aiškinamasis pokalbis), vaizdiniai (demonstravimas, savarankiškas stebėjimas) metodai, organizuojamas grupinis darbas, kuris ugdo draugiškumą, žadina kūrybiškumą.

Žaidimui reikalinga: grupių emblemos („Stirniukai“, „Ežiukai“, „Meškiukai“), lėlytė, įvairūs labirintų pavyzdžiai iš vaikams skirtų žurnaliukų, 3 vokai, kuriuose ištraukos iš pasakų ir ne pasakų, ant didelio popieriaus lapo labirinto piešinys su prismaigstytais drabužių piešiniais, 3 atskiri popieriaus lapai su nupieštais, bet nenuspalvintais skalbiniais ant virvės, rašikliai bei flomasteriai.

Įžanga

Pasiūloma mokiniams susiskirstyti į 3 grupes, išsirinkti grupių kapitonus ir dailininkus. Grupės išsirenka emblemas ir susėda prie atskirų stalų. Darbo pradžioje aptariama veikla, pasiaiškinami tikslai.

Žadinimas. Įtraukimas į darbą

Mokinių paprašoma paaiškinti, ką reiškia žodis *labirintas*. Jie kalba, samprotauja ir pateikia savo supratimą apie labirintą. Perskaitomas labirinto reikšmės aiškinimas iš „Tarptautinių žodžių žodyno“ (2003, p. 423): 1. klaidus sudėtingo plano sen. statinys; 2. sudėtingas, dažn. spiralės pavidalo, geom. ornamento motyvas; 3. vingiuoti, medžiais apsodinti parko takai, vedantys į aikštę su fontanu; 4. *anat.* vidinė ausies dalis [...]; 5. sudėtinga, paini, klaidi padėtis, vieta, iš kurios sunku rasti išeitį.

Apžiūrimi labirintų pavyzdžiai iš vaikams skirtų žurnaliukų.

Prasmės suvokimas

Lentoje pakabinamas labirinto piešinys su prismaigstytais drabužių piešiniais. Šalia labirinto pasodinama lėlytė. Mokiniais pasakojama, kad lėlytė smagiai maudėsi ežere, bet staiga pakilęs stiprus vėjas išnešiojo lėlytės drabužėlius. Kuo daugiau grupės atliks teisingų užduočių, tuo daugiau drabužėlių sugrąžins lėlytei.

8 pav. Labirinto piešinys su prismaigstytais drabužių piešiniais

Savarankiškas darbas grupėse: labirintas

Mokinių grupėms pateikiamos ištraukos iš pasakų ir ne pasakų vokuose (po 6 ištraukas kiekviename). Grupės skaito ištraukas, pasitaria, užrašo kūrinio, kurio ištrauką perskaitė, pavadinimą ir, jei žino, autorių. Prie ištraukos yra nupieštas drabužėlio pavyzdys. Grupės vadovas eina prie lentoje pakabinto labirinto, randa tokį pat drabužėlio piešinį, nuima nuo labirinto ir atsineša. Kitoje piešinio pusėje yra užrašytas kūrinio pavadinimas ir autorius. Jeigu jie sutampa su grupės nurodytu pavadinimu ir autoriumi, grupės dailininkas nuspalvina vieną skalbinį iš septynių (ant stalo kiekviena grupė turi po piešinį su nenuspalvintais skalbiniais ant virvės). Taip grupės dirba tol, kol užrašo visus kūrinių pavadinimus, o dailininkai atitinkamai nuspalvina visus skalbinius.

Ištraukos, pateiktos mokiniams

1. „*Kartą senelė padovanojo jai raudono aksomo kepurę; kepurė labai jai pritiko, ji nieko kito nebenorėjo daugiau dėvėti...*“ (Raudonkepuraitė // Gražiausios Brolių Grimų pasakos. 1997, p. 94).

2. „*Paskui apsitaisė jos drapanomis, užsidėjo ant galvos kepurę, atsigulė į lovą ir užsitraukė priedangą.*“ (Raudonkepuraitė // Gražiausios Brolių Grimų pasakos, p. 96).

3. „*Tada paukštelis numetė jai auksu ir sidabru siūtus drabužius ir šilko kurpeles. Ji tuojau apsilvilo ir nuėjo į pokylį. Seserys ir pamotė jos nepažino ir palaikė svetimos šalies karalaitę, nes su aukso drabužiais buvo ji labai graži.*“ (Pelėnė // Gražiausios Brolių Grimų pasakos, p. 222).

4. „– *Klausyk, – [...] nedaug peši, norėdamas mane nužudyti, kad gautum porą menkų pirštinių iš mano kailio. Geriau pasiūk man porą batų, kad aš galėčiau pasirodyti žmonėms, tada tu greit prasikursi.*“ (Batuotas katinas // Gražiausios Brolių Grimų pasakos, p. 141).

5. „*Vieną vasaros vakarą visos trys seserys išėjo maudytis. Prisipūškinusios ir išsiprausios išlipo ant kranto. Jauniausioji tik žiūri – jos marškinių rankovėje žaltys įsirangęs.*“ (Apie Eglę ir Žilviną // Užburta karalystė, 1999, p. 142).

6. „*Apsiauvė ji tomis korpėmis, eina, mina, brūžina į plytas, į akmenis, kur tik pagriebusi, bet korpės storos, kietos, visiškai nedyla. Minsi neminsi, – jų visam amžiui užteks.*“ (Apie Eglę ir Žilviną // Užburta karalystė, p. 144).

7. „*Tuoj atėjo karalaitis su medžiotojais, mato – medyje žmogus. [...] Mergelė rodo, tartum norėdama pasakyti esanti be drabužių. Medžiotojas, išlipęs laukan, pasakė karalaičiui: medyje esanti jauna graži moteriškė, tiktai ji be drabužių. Karalaitis davė tarnui drabužius, ir šis nunešė mergelei. Toji apsitaisė ir išlipo iš medžio.*“ (Dvylika brolių juodvarniais lakstančių // Užburta karalystė, p. 51).

8. „*Štai kaip ji atrodė:*

Plaukai visiškai morkų spalvos, supinti į dvi kietas kasytes, styrančias į šalis. Nosis be galo panaši į bulvelę, visa nutaškuota strazdanų. Panosėje pūpsėjo storos lūpos, burna pilna sveikų, baltų dantų. Suknelė užvis įdomiausia. [...] pati ją buvo pasisiuvusi. Turėjo išeiti mėlyna, bet mėlynos medžiagos pritrūko, ir [...] teko šen bei ten įdurti raudoną lopą. Savo išstypusias plonas kojias buvo apsiavusi ilgomis kojineėmis, viena ruda, kita juoda. Įsispyrusi į juodus batelius, lygiai dvigubai per didelius jos kojoms.“ (Astrida Lindgren. Pepė Ilgakojinė, 1991, p. 5).

Šeštasis etapas

BATAS – PURVO BROLIS

Žaidimų popietės „*Batas – purvo brolis*“ tikslas – ugdyti mokinių tvarkingumą, t. y. mokyti mokinius prižiūrėti batus, kad jie visada būtų švarūs.

Plečiamas mokinių žodynas posakiais: *purvo nugramdymas šepėčiu, dulkių nuvalymas nuo batų, tepalo tepimas ant batų, trynimas ir blizginimas medžiagos skiautele.*

Aiškinamasi žodžių *batas, batelis, basutė, sportbatis, šlepetė, guminis batas, klumpė, veltinis, aulinukas, sandalas, batų raišteliai* reikšmė.

Žaidimų popietėje pasimokoma šokti ratelį „Šiaudų batai“ (Šokiai ir rateliai, 1989, p. 194). Pasirenkami žodiniai metodai (aiškinamasis pokalbis, eilėraščio deklamavimas).

Popietei reikalinga: batų tepalas, medžiagos skiautės, paveikslai, vaizduojantys įvairią avalynę, K. Kubilinsko eilėraštis „Pats valysiu batukus“ (1957, p. 99).

Įžanga

Darbo pradžioje aptariama veikla, pasiaiškinami tikslai. Mokiniai susėda ratu, nusiauna batus, išveria batų raištelius ir pasirošia darbui.

Žadinimas

Mokiniams užduodami su avalyne susiję klausimai:

- Kokių vienu žodžiu vadiname visus batus? (Avalynė)
- Kokią žinote avalynę? (Batas, batelis, basutė, sportbatis, šlepetė, guminis batas, klumpė, veltinis, aulinukas, sandalas – kiekviena avalynės rūšis rodoma paveikslėliuose ir kartu pavadinama (Laniauskienė, Mazolevskienė, 2001, p. 44–45)
- Kas jums valo batukus?
- Kas yra „Batas – purvo brolis“? (Patarlė)

Prasmės suvokimas

Kaip valyti batus? Darbas pradedamas aiškinamuoju pokalbiu pagal tokią tvarką:

- šepėčiu nugramdomas purvas (jeigu reikia),
- nuvalomos dulkės,
- patepama batų kremu ar tepalu,
- įtrinama,
- nublizginama medžiagos skiautele.

Pasiūloma patiems mokiniams nusivalyti batukus. Nuvalytus batukus

mokinys padeda šalia savęs ir pasako, kaip juos valė. Į batus įveria batų raištelius, juos apsiauna.

Šokamas ratelis „Šiaudų batai“:

*Šiaudų batai,
Šakalėlių padai.
Aš negaliu šokinėt –
Man kojelę skauda.*

Pradžioje ratelis sukasi lėtai, vėliau tempas tolydžio greitėja ir baigiama visiškai lėtai. Kiekvieną kartą ratelis kartojamas nuo pradžios.

Žaidimas sudomina, suaktyvina mokinius, praturtina jų patirtį. Taip sudaromos sąlygos, kad pamokoje aktyvūs būtų visi mokiniai, kad galėtų mokytis žaisdami ir nepavargdami.

Apmąstymas

Mokiniai prisimena, kaip valė batukus, įvertina atliktą darbą.

Deklamuoja po vieną ir choru K. Kubilinsko eilėraštį „Pats valysiu batukus“:

*Kas man valo batukus?
Gėda pasakyti. –
Kas rytelį batukus
Valo man mamytė!*

*Aš vyrukas jau smarkus,
Mamai pasakysiu,
Kad nuo šiandien batukus
Pats nusivalysiu.*

Pakalbama apie popietės naudą ir reikšmę mokinių gyvenime. Mokiniam pasiūloma savo įspūdžius aprašyti.

Daroma išvada, kad popietė naudinga, informatyvi ir pamokanti, kaip savarankiškai prižiūrėti avalynę.

Septintasis etapas

RENGIUOSI

Vedamos lietuvių kalbos pamokos tema „*Rengiuosi*“, kurių svarbiausias tikslas – pratinti mokinius teisingai pavadinti drabužius ir su jais susijusius veiksmus pristatant savo aprangą, savarankiškai atliekant užduotis.

Turtinamas mokinių žodynas drabužių ir su jais susijusių veiksmų pavadinimais: *užsisagstyti marškinius, mautis kojines, apsiauti batus ir sportbačius, vilktis megztinį, rengtis, aš rengiuosi* ir pan.

Pamokoje vyrauja žodiniai metodai (aiškinimas, savo aprangos pristatymas, diskutavimas), mokymasis bendradarbiaujant, praktiniai darbai.

Pamokai reikalinga: kopijuota dalijamoji medžiaga mokinių poroms (Chiss, Micholet, Ploquin, 1995, p. 10, 11, 13), rašikliai.

Įžanga

Mokiniams pasiūloma susiskirstyti poromis, kurios susėda į suolus viena šalia kitos. Pasiūloma darbu eiga, tikslai.

Žadinimas

Paskaitomi šmaikštūs pasigyrimai iš L. Lukošūnienės knygos „Mokomės bendrauti“ (2000, p. 36) pagal 3 klasės lietuvių kalbos vadovėlio tekstą „Aš – Murziukas“ (Marcelionienė, Plentaitė, 1994, p. 54–55).

Aš – Tadas. Esu vikriausias, gudriausias ir puošniausias iš visų klasės berniukų. Neslėpsiu, mane kiti vadina Tuščiaagalviu. Žinau, taip pravardžiuoja tik iš pavydo. Juk ne kiekvienas gali per matematikos pamoką pasidaryti erdvėlaivį, jame užkoduoti žinutę ir nusiųsti ją į Mindaugo „planetą“. Pasakykit, ar Tuščiaagalvis suspėtų? Taigi, kad ne.

O kai vieną dieną važiauvau dviračiu ir pasimaišė juoda katė, tuomet manasis dviratis lyg transformeris virš jos praskriejo. Tikrai nėra drąsesnio ir vikresnio už mane!

Dabar prašyčiau pažiūrėti į mano kostiumą. Švarkas tamsiai žalias su juodais atlapais, o prie jo puikiai tinka juodos kelnės, žalsva liemenė ir pilkšvi marškiniai. Jų apykaklės kampus puošia sagutės, rankogalius – sąsagos. Labai mane puošia tamsiai pilkas kaklaraištis. Kai prasegu švarką, tai į akis krinta diržas su žėrinčia metalo sagtimi. Labai svarbi aprangos dalis ir juodos puskojinės. Kai kilsteliu klešne, jos aplinkiniams akių nebedo.

Prašyčiau žvilgtelėti ir į batus. Jie spindi lyg veidrodiniai, nes kas vakarą juos ištepu juodu batų tepalu ir išblizginu.

Mokykloje taip gražiai atrodau kiekvieną dieną.

Aš – Rita. Labiausiai mėgstu mūvėti džinsais. Tai – kelnės iš storoko, tankaus medvilninio audinio. Mėlyni džinsai turi daug kišenių. Vienoje laikau nosinaitę, kitoje – elektroninį viščiuką, trečioje – šukas, ketvirtoje – centus, o penktoje – buto raktą. Tai – svarbiausioji kišenė. Prašom pažiūrėti, ji su užtrauktuku. Labai patinka šoninės kišenės – patogų susikišti rankas. Štai taip!

Kaip matote, džinsus puošia skėčio aplikacija. Jos skaisčios spalvos pagyvina mano aprangą. Mat palaidinė ir liemenė taip pat pasiūtos iš tamsiai mėlyno medvilninio audinio. Tiesa, liemenės vieną kišenę slepia antkišenis.

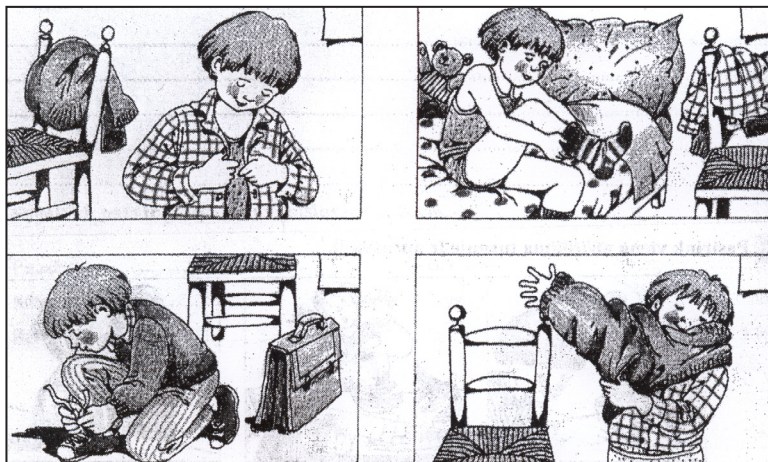
Puikiai jaučiuosi, kai vilkiu patogų kasdienį drabužį – džinsus.

Išklausius šmaikščių pasigyrimų, pakalbama, kas buvo įdomu, juokinga. Mokiniai pristato savo aprangą.

Praktinės užduotys

Supažindinama su praktinėmis užduotimis, jos paaiškinamos. Pirmoji užduotis atliekama žodžiu, o kitas užduotis poros tarpusavyje bendradarbiaudamos atlieka raštu.

1. Pasakyk, ką berniukas veikia? (Pateikiami 4 paveikslėliai)

Į kiekvieną tuščią langelį įrašyk skaičių, žymintį besirengiančio berniuko veiksmų eilę.

2. Įrašyk tinkamą veiksmažodį:

Aš tuoj drabužius.

Aš kojines ir apatinius drabužius.

Aš marškinius.

Aš skrybėlę.

Aš ir batus.

Veiksmažodžiai: *apsiauti, apsilvilti, užsimauti, užsisegti, užsirišti, užsidėti.*

3. Pabrauk pavadinimus drabužių, kuriuos apsilvilkęs paveikslėliuose nupieštas berniukas:

* apatinės kelnės * šiltos apatinės kelnės * darbinės kelnės * maudymosi kelnaitės;

* kombinezonas * kojinės * apatinukas * pasijonis;

* marškiniai * marškinėliai * palaidinukė * suknelė;

* kelnės * chalatas * šortai * džinsai * sijonas * megztinis * golfas * sportinis megztinis * triko;

* batai * slidžių batai * klumpės * auliniai batai * bateliai * sportbačiai * sandalai.

4. Iš 3 užduotyje pateiktų žodžių išrink 3 mergaičių drabužių pavadinimus ir užrašyk:

.....

.....

Surask drabužio pavadinimą, kurį nešioja tik berniukai, ir užrašyk:

.....

5. Kūryba. Tu pramigai ir puoli paskubomis rengtis. Parašyk, kaip rengsiesi.

.....

.....

Pamokos pabaiga

Mokiniai aptaria padarytas užduotis. Pakalbama, kas pamokoje buvo sunkiausia, pasidžiaugiama teisingais atsakymais.

Aštuntasis etapas

RENGIUOSI (tęsinys)

Tema „*Rengiuosi*“ tęsiama kitoje lietuvių kalbos pamokoje. Bendradarbiaujant mokomasi anksčiau įgytas žinias ir įgūdžius panaudoti praktiniame darbe, lavinama orientacija, kūrybiškumas, kalba.

Aiškinamasi žodžių *apsivilkti, užsimauti, užsidėti, apsiauti* reikšmė.

Pamokoje vyrauja žodiniai metodai (aiškinamasis pokalbis, patarlių analizavimas, savo aprangos pristatymas) ir praktinė veikla.

Pamokai reikalinga: patarlės, kopijuota dalijamoji medžiaga mokinių grupelėms (Chiss, Micholet, Ploquin, 1995, p. 11, 12, 13), rašikliai.

Įžanga

Paprašoma, kad tos pačios mokinių poros susėstų į suolus viena šalia kitos. Pasiaiškinama darbo eiga, tikslai.

Žadinimas. Įtraukimas į darbą

Pateikiamos ant popieriaus juostelių užrašytos patarlės, kurias mokiniai skaito. Išanalizuojama kiekviena patarlė – apie ką joje kalbama, iš ko pasiaiškoma.

Patarlės, pateiktos mokiniams
(Lukošiūnienė, 2000, p. 36)

1. *Aprėdytas (aprengtas) ir kelmas kitaip atrodo.*
2. *Aprenk kuolą ir tas bus gražus.*
3. *Kudlota (gauruota) kaip raganos šluota.*
4. *Apsitaisė kaip pelėda povo plunksnomis.*
5. *Nors nežmoniškai, bet kitoniškai.*
6. *Tinka kaip šuniui penkta koja.*
7. *Tinka kaip karvei balnas.*
8. *Nusitėpęs kaip bulves kepęs.*

Mokinių paprašoma, kad pristatytų savo aprangą. Jie trumpai pasako, kuo tą dieną vilki.

Praktinės užduotys

Poros gauna kopijuotus lapus su 5 praktinėmis užduotimis. Jos pasiaiškinamos ir tarpusavyje bendradarbiaujant atliekamos raštu.

Užduotys

1. Kuo dabar vilki? Surašyk drabužių pavadinimus, nurodyk jų spalvas: *violetinis, pilkai violetinis, raudonas, vyšninis, žydras, žalias, žalsvas, rusvas, smėlio spalvos, citrininis, šiaudų spalvos* ir t. t.
.....
2. Įrašyk tinkamus žodžius:
Aš velkuosi megztinį marškinių.
Aš vilkiu marškinius sportiniu megztiniu.
Aš pasivilkau apatinuką suknele.
Man šalta, aš apsivilkau golfą, o dar storą megztinį.
Žodžiai: *po, ant, ant viršaus*.
3. Įrašyk tinkamus žodžius:
..... užsimoviau kojines, išokau į batus.
Tai kvailys! Apsiaviau batus užsimaudamas kelnes.
Tu apsivilkai palaidinukę nusivilkai pizamą.
Man pavyko apsivilkti golfą ir užsimauti kelnes.
Žodžiai: *prieš, po to, kai, tuo pat metu*.
4. Kokį drabužį *apsivilksi, užsimausi, užsidėsi*?
Jei vėsu,
Jei lyja,
Jei šalta,
Jei sninga,
5. Kūryba. Tavo draugas užsimovė vieną mėlyną kojinę, o kitą – raudoną. Parašyk, kaip į tai reaguos klasė.
.....
.....
.....

Apmąstymas

Su mokiniais aptariamos atliktos užduotys, įvardijamos klaidos, pakalbama, kas buvo sunkiausia.

Mokiniam pasiūloma išpūdžius apie pamokas tema „Rengiuosi“ aprašyti.

Devintasis etapas

DRABUŽIŲ MODELIUOTOJAI PRISTATO SAVO DARBUS

Dailės pamokoje organizuojama popietė „*Drabužių modeliuotojai pristato savo darbus*“, kurioje mokiniai skatinami domėtis savo apranga, apavu, papuošalais, mokomi pristatyti savo sukurtus ir nupieštus drabužių modelius lyg patys būtų drabužių modeliuotojai. Tokia veikla ugdo mokinių saviraišką, kūrybiškumą ir praturtina jų gyvenimiškąją patirtį.

Aiškinamasi žodžių *žiedai, auskarai, vėrinys, apyrankė, segė, karoliai, grandinė, striukė, golfas, marškiniai, kaklaraištis, diržas, švarkas, kepurė, rankinė, laikrodis, palaidinė* reikšmė.

Popietėje panaudojami meninės raiškos ir žodiniai (aiškinamasis pokalbis, kūrybinių darbų pristatymas) metodai.

Priemonės: žurnalai, piešimo popieriaus lapai, flomasteriai.

Ižanga

Pasiruošiama dailės pamokai, aptariama veikla, tikslai.

Žadinimas

Pasiūloma atidžiai stebėti įvairią aprangą žurnaluose. Kolektyviai aptariamos aprangos detalės, spalvų deriniai, avalynė. Išklausomi mokinių ir mokytojo pastebėjimai. Mokinių paprašoma pasakyti savo nuomonę, ką derėtų vilkėti vienoje ar kitoje situacijoje.

Kūrybinė veikla

Paskelbus temą – sukurti ir pristatyti drabužių modelius, mokiniai tampa drabužių modeliuotojais.

Baigę kūrybinį darbą, mokiniai pristato sukurtus drabužių modelius, papasakoja, kur jais vilkėtų.

Apmąstymas

Surengiama darbelių parodėlė, pasidžiaugiama mokinių sukurtais gražiais, spalvingais drabužių modeliais.

10 pav. Mokinių sukurtų drabužių modelių piešiniai

Naudota literatūra

- Andersen H. K. (1984). Laukinės gulbės. Vilnius: Vaga.
- Andrijanova A., Vilkienė S. (1990). Garsų tarimas. Kaunas: Šviesa.
- Bareikytė A. (1997). Metų knygelė: tautosakos pradžiamokslis. Vilnius: Regnum fondas.
- Chiss M., Micholet I., Ploquin F. (1995). Išraiška ir kūryba: pratybų sąsiuvinis. 1 sąs. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Gražiausios Brolių Grimų pasakos (1997). Kaunas: Vaiga.
- Kubilinskas K. (1969). Gintarėliai. Vilnius: Vaga.
- Kubilinskas K. (1957). Su žilvičio dėdele. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.
- Laniauskienė J., Mazolevskienė A. (2001). Žodynas mažiems ir dideliems. Vilnius: Senoja.
- Lietuviškoji tarybinė enciklopedija (1978). T. 3. Vilnius: Mokslas.
- Lindgren A. (1991). Pepė Ilgakojinė: apysaka. Vilnius: Vyturys.
- Lukošiūnienė L. (2000). Mokomės bendrauti. Šiauliai: K. J. Vasiliausko įmonė.
- Marcelionienė E., Plentaitė V. (1994). Šaltinis: vadovėlis 3 klasei. Kn. 1. Kaunas: Šviesa.
- Paulauskas J., Kirvaitis G. (1993). Pradinukų žodynas. Kaunas: Šviesa.
- Šokiai ir rateliai (1989) / Sudarė E. Venckauskaitė. Vilnius: LTSR moksl. metod. kultūros centras.
- Tarptautinių žodžių žodynas (2003). Vilnius: Alma littera.
- Užburta karalystė: lietuvių liaudies pasakos (1999). Vilnius: Vyturys.

Siūloma literatūra

- Aktyvaus mokymosi metodai: mokytojo knyga (1999). Vilnius: Garnelis.
- Gustautienė A. (1999). H. Ch. Andersen ir lietuvių proza: 19 a. pab.–20 a. pr. // Darbai ir dienos. T. 8, p. 53–55.
- Johan de Mylius (1995). Daugiau negu vaikų rašytojas. Įvadas į Hanso Kristiano Anderseno kūrybą // Rubinaitis. Nr. 1(2), p. 11–18.
- Jovaiša L. (1993). Edukologijos įvadas. Kaunas: Technologija.
- Jovaiša L. (2001). Edukologijos pradmenys: studijų knyga. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Jurgutis V. (1991). ...Karalius visai nuogas!.. // Tarp knygų. Nr. 10, p. 13–17.
- Kritinio mąstymo ugdymas: teorija ir praktika (2001) / Sudarė D. Penkauskienė. Vilnius: Garnelis.
- Poškus S. (1995). Ilgaamžiškumo paslaptis // Rubinaitis. Nr. 2(2), p. 9–10.
- Rajeckas V. (1997). Mokymo metodai. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- Sluckis M. (1958). Pabuvokime dar kartą pasakoje // Moksleivis. Nr. 12, p. 32–35.
- Striogaitė D. (1995). Andersen ir vaikai // Rubinaitis. Nr. 1(2), p. 6–9.
- Tamošiūnas T. (1999). Projektų metodas ugdymo praktikoje. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Vaičekauskienė D. (1999). Kai kurių netradicinių būdų taikymas lietuvių kalbos pamokose // Žvirblių takas. Nr. 1, p. 35.